

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 220/2023-5

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Miroslava Duriša o možných dôvodoch jeho vylúčenia z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 567/2023 a takto

r o z h o d o l :

1. Sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky Miroslav Duriš **nie je vylúčený** z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 567/2023.
2. Toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia senátom Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Oznámenie možných dôvodov vylúčenia a skutkový stav

1. Sudca IV. senátu ústavného súdu a zároveň predseda tohto senátu Miroslav Duriš podaním z 20. marca 2023 v súlade s § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedovi ústavného súdu, že vo veci pridelenej sudcovi spravodajcovi Liborovi Duřovi, ktorý je členom IV. senátu ústavného súdu, je sťažovateľom [REDAKOVANÉ]. Sudca Miroslav Duriš ako dôvod svojho oznámenia uviedol, že sťažovateľ [REDAKOVANÉ] už dlhé roky osobne pozná, sporadicky sa spolu stretávali na priateľskej úrovni až do vypuknutia pandémie COVID-19, ale už niekoľko rokov kontakt neudržiavajú a naposledy sa s ním osobne stretol približne pred štyrmi rokmi. Vo vzťahu k sťažovateľovi sa subjektívne necíti byť zaujatý, považuje ale za potrebné z dôvodu možnej pochybnosti o jeho nezaujatosti k osobe sťažovateľa uvedené dôvody oznámiť; otázku objektívnej nestrannosti ponechal na posúdení príslušného senátu ústavného súdu.

2. Pokynom predsedu ústavného súdu Ivana Fiačana z 21. marca 2023 bolo oznámenie pridelené do senátu I. ÚS na ďalší postup podľa čl. IV bodu 1 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) v zmysle § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde [čl. IV bodu 1 písm. a) rozvrhu práce].

II.

Relevantná právna úprava a jej východiská v judikatúre ústavného súdu

3. Zákon o ústavnom súde obsahuje výslovnú právnu úpravu o vylúčení sudcu ústavného súdu z výkonu sudcovskej funkcie v § 49 až § 52.

4. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

5. V zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ako aj z pohľadu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je nestrannosť sudcu obyčajne definovaná ako absencia predsudku alebo zaujatosti, pričom ju možno posudzovať na základe dvoch rôznych prístupov. Na jednej strane sa rozlišuje subjektívny prístup, pri ktorom sa skúma stav mysle sudcu, teda to, čo si sudca v danej situácii myslel vo svojom vnútornom vedomí, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola vylúčená každá pochybnosť o jeho nestrannosti. Objektívny prístup spočíva v otázke, či nezávisle na osobnom správaní sudcu určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o jeho nestrannosti. V tomto smere i zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať súdy pri stranách v demokratickej spoločnosti (Padovani v. Taliansko – rozsudok európskeho súdu z 26. 2. 1993). Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo) [m. m. III. ÚS 24/05].

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

6. K dôvodom vylúčenia sudcu ústavného súdu a v súčasnosti predsedu štvrtého senátu ústavného súdu Miroslava Duriša ustanoveným v § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde definovaným ako „*pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom*“ prvý senát ústavného súdu dospel k záveru, že tento naplnený nie je.

7. Dotknutý sudca ústavného súdu nie je v príbuzenskom vzťahu so sťažovateľom [REDAKOVANÉ], nie je jeho blízkou osobou, nemá ani žiaden vzťah s jeho právnym zástupcom pred ústavným súdom alebo pred všeobecnými súdmi a z jeho oznámenia nevyplýva, že by jeho „známosť“ a „kontakty“ so sťažovateľom pred približne štyrmi rokmi presiahli takú úroveň, že by bolo možné považovať ich za spôsobilé narušiť jeho nestrannosť ako sudcu ústavného súdu, a to tak z hľadiska subjektívneho testu, ako ani pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre

ESLP, v zmysle ktorej môže k vylúčeniu sudcu z prerokovania a rozhodovania vo veci dôjsť iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „*sine ira et studio*“, teda nezávisle a nestranne.

8. Známosť medzi dotknutým sudcom ústavného súdu a sťažovateľom, aj keď ju sudca Miroslav Duriš označil ako „sporadickú“ a „priateľskú“, zjavne nedosiahla takú intenzitu, ktorá by mohla ovplyvniť objektivitu sudcu ústavného súdu a ani on sám sa subjektívne necíti byť zaujatý.

9. V tejto súvislosti sa prvý senát ústavného súdu s poukazom na rozhodnutie disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Českej republiky vo veci sp. zn. 16 Kss 1/2017 opätovne pripomína, že aj sudca ústavného súdu ako každý iný človek žije v určitom vzťahovom a sociálnom prostredí a už samotná skutočnosť, že sudcovská prax býva v jednej profesijnej pozícii a na jednom mieste vykonávaná celý rad rokov, nevyhnutne nesie so sebou, že sudca za túto dobu pozná – v súvislosti so svojou činnosťou ale aj inak – celý rad ľudí a nadviaže s nimi viac či menej úzke vzťahy, často priateľské, za normálnych okolností, teda pokiaľ sudca disponuje dostatočnou mierou zdravého sebedomia, uvážlivosti, zdržanlivosti a je si vedomý profesijných štandardov, ktoré treba zachovávať, profesijné priateľstvá prehlbujú povedomie sudcov o tom, ako funguje prax v obore, v ktorom sa pohybujú, a rozširujú ich odborné znalosti. Za normálnych okolností, pokiaľ ide o sudcu rovného a poctivého, vhodne fungujúcimi vzťahmi profesijného priateľstva a vystupovaním v rámci odbornej komunity sudca zvyšuje a nijako neznižuje autoritu súdnej moci v odbornej komunite a v spoločnosti ako celku. Sudca, ktorý je odbornou komunitou uznávaný, nebojí sa v nej komunikovať a diskutovať, a to i veľmi otvorene, o odborných otázkach, a pritom dáva jasne najavo, že neslúži nikomu a ničomu, iba spravodlivosti, je tým najlepším reprezentantom súdnej moci. Ani profesijné priateľstvo, resp. priateľstvo medzi kolegami sudcami za normálnych okolností nie je dôvodom na pochybnosť o nezaujatosti sudcu. Po sudcovi, sudcu ústavného súdu nevynímajúc, nemožno požadovať, aby samotný fakt, že určitého procesného aktéra (kolegu sudcu, advokáta, prokurátora, konkurzného správcu, osobu opakovane zastupujúcu procesnú stranu, napr. určitý úrad či ministerského úradníka) dlhodobo pozná, tyká si s ním, vedie s ním neformálne hovory a aj inak sa s ním stretáva v rámci už popísaných mantinelov profesijného priateľstva, znamenal dôvod na vylúčenie sudcu. Takým dôvodom by boli až ďalšie zvláštne okolnosti, z ktorých by bolo nutné usudzovať, že sudca nemusí byť schopný udržať si voči dotýčenému procesnému aktérovi dostatočný odstup a posudzovať jeho konanie (procesné úkony, právnu argumentáciu, všeobecne postup v rámci výkonu jeho procesnej role apod.) bez zaujatia.

10. Po prejednaní dôvodov uvedených v oznámení sudcu IV. senátu ústavného súdu Miroslava Duriša tak príslušný senát ústavného súdu I. ÚS dospel k záveru, že v zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde tieto nie sú dostačujúce pre naplnenie predpokladov o jeho vylúčení z konania a rozhodovania v tejto veci, preto rozhodol, že nie je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 567/2023 (bod 1 výroku tohto uznesenia).

IV.

K právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutia

11. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodnutie ústavného súdu nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom,

ak tento zákon v § 83, § 90, § 100, § 108, § 150, § 168, § 175 alebo § 179 neustanovuje inak alebo ak nevyplýva iné z rozhodnutia ústavného súdu.

12. Ústavný súd v záujme rýchlosti a plynulosti konania rozhodol podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, že toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom (bod 2 výroku tohto uznesenia).

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 5. apríla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu